

ZonMw, het Kenniscentrum van het Nederlands Jeugdinstituut en het RIVM/Centrum Jeugdgezondheid werken samen binnen het Kennisprogramma Jeugd van het programmaministerie voor Jeugd en Gezin, om professionals in de zorg voor jeugd te voorzien van kennis over richtlijnen, instrumenten en interventies.

Centra voor Jeugd en Gezin profiteren van jeugdprogramma's ZonMw

Door Karin van Gorp

De ambitie van de minister voor Jeugd en Gezin is om in 2011 in Nederland een landelijk dekkend netwerk te hebben van Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's). Een CJG fungeert als herkenbaar inlooppunt in de buurt, waar ouders en jongeren terecht kunnen met vragen over opvoeden en opgroeien. Een groot gedeelte van de kennis die voortkomt uit de verschillende ZonMw-programma's op het gebied van de jeugd is toepasbaar binnen de CJG's.

De jeugdprogramma's van ZonMw bieden ruimte om interventies en signaleringsinstrumenten te ontwikkelen en op effectiviteit en kosteneffectiviteit te onderzoeken, en om implementatieonderzoek te ondersteunen. Daaruit komen instrumenten voort om problemen te voorkomen of zo vroeg mogelijk te behandelen. Ook zet ZonMw in op richtlijnen die de beroepskrachten ondersteunen, de interculturalisatie van de CJG's en de verbinding tussen CJG's en vrijwilligersactiviteiten.

In een CJG moet onder andere de jeugdgezondheidszorg vertegenwoordigd zijn. Daardoor en door de beoogde laagdrempeligheid is het CJG de plek

bij uitstek om vroegtijdig problemen te signaleren. Het kan daarbij gaan om de fysieke, mentale of sociale ontwikkeling van een kind.

Er lopen diverse onderzoeken om instrumenten te ontwikkelen of te testen die psychosociale problemen het beste signaleren op verschillende leeftijden. Een voorbeeld van zo'n instrument is de *Strengths and Difficulties Questionnaire* (SDQ). Het gebruik van de SDQ voor 7- tot 12-jarigen is inmiddels effectief bevonden en geïmplementeerd binnen GGD'en.

Behalve naar de instrumenten zelf loopt er ook onderzoek naar de methodes voor het afnemen van vragenlijsten. Zo kan gebruik van een computer kinderen stimuleren om een lijst helemaal in te vullen. De lijst kan ook doeltreffender, korter en preciezer worden afgenomen, doordat het computerprogramma op basis van de gegeven antwoorden vragen kan overslaan.

Interventies

De vragen die bij de CJG-beroepskrachten binnenkomen zijn divers, het aanbod aan interventies ook. Zo lopen er

door ZonMw gefinancierde projecten om interventies te ontwikkelen die jeugdverpleegkundigen kunnen inzetten, zoals een interventie voor jonge kinderen met slaapproblemen en een interventie om agressie op de basisschool aan te pakken.

Ook de effectiviteit van bestaande interventies wordt onderzocht. Triple P, een interventie gericht op positief opvoeden, wordt al in veel gemeenten uitgevoerd. Het Nederlands Jeugdinstituut ondersteunt die invoering. Er wordt nu onder andere gekeken of de Triple P-methodiek effectief is om binnen de jeugdgezondheidszorg ouders van kinderen met lichte psychosociale problematiek te ondersteunen.

Een heel ander voorbeeld is het onderzoek naar de effecten van de zomercursus 'Plezier op school' op het functioneren van kinderen met sociale problemen. De interventie is bedoeld om de sociale competenties van aanstaande brugklassers te verhogen, zodat ze een goede start kunnen maken op de middelbare school.

Alle interventies die worden onderzocht in een door ZonMw gefinancierd project worden gedocumenteerd in de databank Effectieve Jeugdinterventies (www.nji.nl > Kennis > Databanken > Effectieve Jeugdinterventies). Op deze manier komt de ontwikkelde kennis ook beschikbaar voor de beroepskrachten die uiteindelijk de interventies zullen gaan inzetten.

Interculturalisatie

In opdracht van het ministerie voor Wonen, Wijken en Integratie zijn door

Pharos in samenwerking met Berenschot drie *pilots* uitgevoerd voor interculturalisatie van de Centra voor Jeugd en Gezin. Onder 'interculturalisatie' wordt een veranderingsproces verstaan om intercultureel beleid te ontwikkelen, met als doel de resultaten van de hulpverlening te optimaliseren. Dit betekent onder meer dat de voorzieningen in de jeugdsector toegankelijk moeten zijn voor alle kinderen. In het beleid van de CJG's zijn doorgaans nog geen interculturele doelen opgenomen. De *pilots* leiden onder andere tot een hoofdstuk over interculturalisatie van de CJG's in de *Gereedschapskist Centrum voor Jeugd en Gezin*. Deze gereedschapskist biedt de medewerkers van gemeenten handvatten om samen met managers en beroepskrachten van de ketenpartners de taken van het CJG te bundelen.

De *pilots* krijgen een vervolg in het programma Diversiteit in het Jeugdbeleid. Doel van dit vervolg is om dit hoofdstuk in de gereedschapskist verder uit te werken en om op basis daarvan trainingen gericht op interculturalisatie van de CJG's te ontwikkelen. Ook is het de bedoeling dat deze trainingen geïntegreerd worden in opleidingen en in bij- en nascholing en dat interculturele doelen worden opgenomen in het algemeen beleid van de CJG's.

Richtlijnen

Met financiering van ZonMw en in nauwe samenwerking met het RIVM/Centrum Jeugdgezondheid worden diverse richtlijnen ontwikkeld voor de

jeugdgezondheidszorg. De volgende richtlijnen zijn in ontwikkeling: borstvoeding, zindelijkheid, astma, zicht/gezichtsscherpte (visus), overgewicht, voorkeurshouding/asymmetrie van de schedel (plagiocephalie), huidafwijkingen, autisme en aanverwante stoornissen, en nazorg voor te vroeg of te licht geboren kinderen. Meer informatie over de richtlijnen is te vinden op www.zonmw.nl/richtlijnenjeugdgezondheid.

Vrijwillige inzet

De omgeving van gezinnen, zoals familie, buurt, lokale middenstand en scholen, kan een ondersteunende rol spelen als het gaat om opvoeden en opgroeien. Dit wordt momenteel ook wel aangeduid met ‘pedagogische *civil society*’. Een aantal gemeenten gaat daaraan werken binnen een project gesubsidieerd door ZonMw. Zij gaan een CJG ontwikkelen dat zich tot taak stelt om naast meer reguliere functies ook de pedagogische kracht van de sociale leefomgeving te versterken. De projecten worden hierin begeleid door het Nederlands Jeugdinstituut en een advies-team van hoogleraren. Ook wordt evaluatieonderzoek uitgevoerd over de

wijze waarop de CJG’s kunnen bijdragen aan het versterken van de *civil society*.

Daarnaast worden projecten gesubsidieerd die zich richten op prestatieveld 2 van de Wmo. Dit prestatieveld gaat over op preventie gerichte ondersteuning van jeugd met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden. Een aantal van deze projecten wordt verbonden met of is bruikbaar voor CJG’s.

ZonMw geeft hiermee mede uitvoering aan de ambities uit de nota *Onze jeugd van tegenwoordig* van de minister voor Jeugd en Gezin en het recente advies *Investeren rondom kinderen* van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling en de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg.

Meer informatie over de jeugdprogramma’s van ZonMw staat op www.zonmw.nl/jeugd.

Meer informatie over ZonMw-projecten is te vinden via de zoekfunctie op www.zonmw.nl (eerst op ‘zoeken’ klikken zonder iets in te typen; vervolgens in de linkerkolom op ‘projectdatabase’ klikken; daarna in het getoonde venster het zoekwoord typen).